

Ansökan om uppehållstillstånd vid anknytning till en anhörig med uppehållsrätt

RS/016/2021

Fastställelsebeslut: RA/044/2021			Version 1.0
Beslutsdatum: 2021-02-25			
Gäller för: hela myndigheten			
Gäller från och med: 2021-02-25			
Datum för revidering	Version	Avsnitt som reviderats	Beslutsbeteckning
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX
ange datum	nummer	innehåll	XX/XXX/XXXX

Fakta om rättsliga ställningstaganden

Rättsliga ställningstaganden utgör Migrationsverkets uttalanden om hur en författning bör tolkas och är styrande för myndighetens medarbetare. De beslutas av chefen för rättsavdelningen.

Rättsliga ställningstaganden förs in i en särskild dokumentserie, RS-serie. Dokumentserien är gemensam för hela myndigheten. Beslut om fastställande, ändringar och upphävande av ett rättsligt ställningstagande förs in i beslutsdokumentserien för chefen för rättsavdelningen.

Innehållsförteckning

Fakta om rättsliga ställningstaganden	1
1. Syfte.....	3
2. Gällande rätt.....	3
2.1. Migrationsöverdomstolen	3
2.2. EU-rätten.....	4
3. Rättslig bedömning	5
3.1. Anknytningspersonen har uppehållsrätt.....	5
3.2. Anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt	6
3.3. Kan en familjemedlem som saknar permanent uppehållsrätt ha en härledd uppehållsrätt när anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt?	6
3.4. Uppehållsrätt och uppehållstillstånd	6
3.5. Nordiska medborgare.....	6

Sammanfattning

Uppehållstillstånd kan inte beviljas grundat på anknytning till en person som endast har uppehållsrätt här i landet. Det har Migrationsöverdomstolen slagit fast i en dom den 19 april 2016 som ändrat den tidigare praxisen: att en person som har uppehållsrätt kan vara anknytningsperson för ett uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd kommer efter Migrationsöverdomstolens dom inte att beviljas grundat på anknytning till en person med enbart uppehållsrätt. Inte heller kommer förlängt uppehållstillstånd p.g.a. anknytning till en person med enbart uppehållsrätt att ges. Det gäller även om den sökande tidigare innehaft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd grundat på denna anknytning.

Däremot kan en person med permanent uppehållsrätt vara anknytningsperson för ett uppehållstillstånd. Det följer av ett senare avgörande från Migrationsöverdomstolen.

När en EES-medborgare har permanent uppehållsrätt, men hans eller hennes familjemedlem ännu inte har permanent uppehållsrätt, har familjemedlemmen istället en härledd uppehållsrätt. Det gäller dock inte familjemedlemmar till tredjelandsmedborgare med permanent uppehållsrätt. I sådana fall kan familjemedlemmen istället ansöka om och ges uppehållstillstånd p.g.a. anknytning.

1. Syfte

Syftet med detta rättsliga ställningstagande är att klargöra hur en ansökan om uppehållstillstånd ska hanteras när anknytningspersonen har uppehållsrätt, men inte uppehållstillstånd, i Sverige. Vidare vilken skillnaden är i det fall anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt här i landet. Slutligen tar ställningstagandet upp i vilka fall en familjemedlem som saknar permanent uppehållsrätt kan ha en härledd uppehållsrätt, när anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt.

2. Gällande rätt

2.1. Migrationsöverdomstolen

Migrationsöverdomstolen har i en dom den 19 april 2016 slagit fast att det inte är möjligt att bevilja uppehållstillstånd grundat på anknytning (5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen [2005:716]) till en person som har uppehållsrätt, men saknar uppehållstillstånd här i landet. Avgörandet är refererat i MIG 2016:9.

I domen konstaterar Migrationsöverdomstolen att den tidigare gjort olika tolkningar av om uppehållstillstånd kan grundas på en anhörig som har uppehållsrätt.¹

Migrationsöverdomstolen har i ett tidigare notisavgörande från år 2009 uttalat att den som genom sin uppehållsrätt har rätt att vara bosatt här utan krav på uppehållstillstånd kan vara anknytningsperson i utlänningslagens mening.²

Genom MIG 2016:9 är det dock inte längre möjligt att ge uppehållstillstånd, när anknytningspersonen grundar sin vistelse enbart på att han eller hon har uppehållsrätt. Migrationsverket har m.h.t. notisavgörandet tidigare beviljat uppehållstillstånd då anknytningspersonen haft uppehållsrätt. När tillståndet tidsbegränsats kan Migrationsverket därmed komma att få ta ställning till en ansökan om förlängt uppehållstillstånd, grundat på denna anknytning.

Däremot kan en person med permanent uppehållsrätt vara anknytningsperson för ett uppehållstillstånd beviljat med stöd av 5 kap. 3 eller 3 a §§ utlänningslagen. Det framgår av ett senare avgörande från Migrationsöverdomstolen refererat i MIG 2017:17. Anknytningspersonen var tredjelandsmedborgare med permanent uppehållsrätt, härledd från en EES-medborgare med uppehållsrätt i Sverige.

2.2. EU-rätten

Att en EU-medborgare, efter fem års laglig vistelse i den mottagande medlemsstaten, har permanent uppehållsrätt följer av artikel 16.1 i rörlighetsdirektivet.³ För att familjemedlemmar till unionsmedborgaren ska ha permanent uppehållsrätt måste även de, enligt artikel 16.2, ha vistats lagligt i den mottagande medlemsstaten tillsammans med unionsmedborgaren under fem år. Rörlighetsdirektivet saknar bestämmelser om familjemedlemmar till unionsmedborgare med permanent uppehållsrätt, när familjemedlemmen ännu inte har permanent uppehållsrätt.

¹ Migrationsöverdomstolen avgjorde målet i 7-sits: när ett avgörande kan få stor principiell betydelse får Migrationsöverdomstolen avgöra målet med förstärkt sammansättning, d.v.s. med sju lagfarna ledamöter (16 kap. 3 § utlänningslagen). De avgöranden som domstolen tar upp är MIG 2007:29, MIG 2009 not. 3 (Migrationsöverdomstolens dom den 29 januari 2009 i mål UM 3289-08) och Migrationsöverdomstolens beslut den 1 april 2009 i mål UM 30-09.

² MIG 2009 not. 3 (Migrationsöverdomstolens dom den 29 januari 2009 i mål UM 3289-08).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier och om ändring av förordning (EEG) nr 1612/68 och om upphävande av direktiven 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG och 93/96/EEG (EUT L 158, 30.4.2004, s. 77–123, Celex 32004L0038).

Eftersom rörlighetsdirektivet inkorporerats med EES-avtalet gäller det för samtliga EES-medborgare.⁴ Av ett avgörande från EFTA-domstolen⁵ – Arnulf Clauder – framgår att EES-medborgarens permanenta uppehållsrätt i artikel 16.1 i rörlighetsdirektivet ger de familjemedlemmar som inte själva har permanent uppehållsrätt en härledd uppehållsrätt.⁶ Det ställs då inte några krav på att EES-medborgaren med permanent uppehållsrätt längre ska uppfylla de ursprungliga kraven för uppehållsrätt: att han eller hon är anställd, egen företagare, arbetssökande, studerande eller har tillräckliga tillgångar för sin och familjens försörjning. Domstolens slutsatser överensstämmer med den tolkning som förespråkades av EU-kommissionen.⁷

3. Rättslig bedömning

3.1. Anknytningspersonen har uppehållsrätt

När grunden för en ansökan om uppehållstillstånd är anknytning till en person med enbart uppehållsrätt här i landet kan uppehållstillstånd inte ges. Förutsatt att annan grund för uppehållstillstånd saknas ska ansökan avslås med hänvisning till att den som har uppehållsrätt här i landet, i enlighet med MIG 2016:9, inte kan vara anknytningsperson för ett uppehållstillstånd.

Någon rätt till uppehållstillstånd följer inte heller av familjeåterföreningsdirektivet. Direktivet gäller endast familjeåterförening mellan tredjelandsmedborgare och det krävs att anknytningspersonen har ett uppehållstillstånd gällande i minst ett år.⁸

Om Migrationsverket tidigare beviljat ett tidsbegränsat uppehållstillstånd grundat på den anknytningen saknar i detta sammanhang betydelse. Ansökan ska likafullt avslås, förutsatt att den sökande inte har andra skäl för uppehållstillstånd. I de fall anknytningspersonen som EES-medborgare har fortsatt uppehållsrätt, kommer också den anhörige att ha fortsatt uppehållsrätt såsom familjemedlem.

⁴ EES-avtalet är ett frihandelsavtal som gäller för EU-länderna samt Island, Liechtenstein och Norge. Samtliga EFTA-länder deltar i EES-samarbetet utom Schweiz, som valt att ställa sig utanför. Att rörlighetsdirektivet inkorporerats med EES-avtalet följer av gemensamma EES-kommitténs beslut nr 158/2007 av den 7 december 2007 om ändring av bilaga V (Fri rörlighet för arbetstagare) och bilaga VIII (Etableringsrätt) till EES-avtalet (EUT L 124, 8.5.2008, s. 20–23, Celex 22007D0158).

⁵ EFTA-domstolens praxis är bindande för de EFTA-stater som deltar i EES-samarbetet. Domstolens jurisdiktion motsvarar i stort EU-domstolens jurisdiktion över EU-staterna. Även om EFTA-domstolens avgöranden inte är bindande för svensk räkning anser Migrationsverket att domstolens domar och de resonemang som där framkommer kan tillmätas betydelse, i avsaknad av praxis från EU-domstolen som löser en viss fråga.

⁶ Mål E-04/11 – Arnulf Clauder, p. 43–44 och 47, dom den 26 juli 2011, [2011] EFTA Ct. Rep. 216. I punkt 43 i den engelska versionen av domen anges: "[...] the right to permanent residence under Article 16(1) of the Directive must confer a derived right of residence in the host State on the holder's family members."

⁷ Ibid. p. 22.

⁸ Se artikel 1 och 3.1 i rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening (EUT L 251, 3.10.2003, s.12–18, Celex 32003L0086).

3.2. Anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt

När anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt får en annan bedömning göras. Det följer av MIG 2017:17. Den permanenta uppehållsrätten ger anknytningspersonen en rätt att visats här utan villkor. En person som har permanent uppehållsrätt kan därmed vara anknytningsperson för ett uppehållstillstånd beviljat p.g.a. anknytning, med stöd av 5 kap. 3 eller 3 a § utlänningslagen. Det har ingen betydelse om anknytningspersonen är en EES-medborgare med permanent uppehållsrätt eller en tredjelandsmedborgare med permanent uppehållsrätt, eftersom han eller hon härlett sin uppehållsrätt från en EES-medborgare med uppehållsrätt.

3.3. Kan en familjemedlem som saknar permanent uppehållsrätt ha en härledd uppehållsrätt när anknytningspersonen har permanent uppehållsrätt?

När en EES-medborgare har permanent uppehållsrätt anser Migrationsverket vidare, i överensstämmelse med EFTA-domstolens resonemang i Arnulf Clauder, att artikel 16.1 i rörlighetsdirektivet ger de familjemedlemmar som inte själva har permanent uppehållsrätt en härledd uppehållsrätt, utan att EES-medborgaren längre har att uppfylla några villkor för uppehållsrätten. Det innebär att familjemedlemmen genom sin härledda uppehållsrätt har rätt att visats i Sverige utan krav på uppehållstillstånd.

En familjemedlem som är tredjelandsmedborgare kan i sådana fall beviljas uppehållskort.

3.4. Uppehållsrätt och uppehållstillstånd

Det finns inga hinder för en utlänning med uppehållsrätt att även ansöka om och när skäl finns beviljas uppehållstillstånd.⁹ När en person med uppehållsrätt även har uppehållstillstånd kan han eller hon därmed vara anknytningsperson under samma förutsättningar som gäller för andra kategorier av utlänningar.

3.5. Nordiska medborgare

En nordisk medborgare, som inte behöver uppehållstillstånd för att vara bosatt i Sverige, kan vara anknytningsperson för ett uppehållstillstånd under samma förutsättningar som en svensk medborgare.¹⁰

⁹ Jfr prop. 2005/06:77 s. 58 och 71, men se även MIG 2009 not. 3 (Migrationsöverdomstolens dom den 29 januari 2009 i mål nr 3289-08).

¹⁰ Jfr 2 kap. 8 b § utlänningslagen och prop. 2005/06:72 s. 28.